

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/4/2020
Identifikačné číslo spisu: 4617010753
Dátum vydania rozhodnutia: 09.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Michálik
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4617010753.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Michálika a sudcov JUDr. Gabriely Šimonovej a JUDr. Patrika Príbelského, PhD., v trestnej veci obvineného T. F., pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. c) Tr. zák. a iné, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 9. septembra 2020 v Bratislave, o dovolaní tohto obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 11. júna 2018, sp. zn. 1To/43/2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného T. F. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Topoľčany rozsudkom z 18. apríla 2018, sp. zn. 1T/88/2017 (ďalej len „okresný súd“ alebo „prvostupňový súd“), uznal obvineného za vinného v bode 1/ zo zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. c) Tr. zák. a v bode 2/ zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b), c) Tr. zák., s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. c), i) Tr. zák. a § 140 písm. c) Tr. zák., na tam uvedenom skutkovom základe.

Obvinenému bol za to okresným súdom podľa § 208 ods. 3 Tr. zák., za zistenia poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Tr. zák. a nezistenia žiadnej priťažujúcej okolnosti v zmysle § 37 Tr. zák., postupom podľa § 38 ods. 2, ods. 3, § 41 ods. 2 Tr. zák., uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov so zaradením pre jeho výkon do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia podľa § 48 ods. 4 Tr. zák.

Prvostupňový súd zároveň s odkazom na § 288 ods. 1 Tr. por. odkázal poškodenú G. F. s jej nárokom na náhradu škody na civilný proces.

Krajský súd v Nitre uznesením z 11. júna 2018, sp. zn. 1To/43/2018 (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), postupom podľa § 319 Tr. por. zamietol odvolanie obvineného ako nedôvodné.

Obvinený, prostredníctvom ustanoveného obhajcu, napadol dovolaním, z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), h) Tr. por., uznesenie krajského súdu ako i konanie, ktoré vydaniu tohto rozhodnutia predchádzalo.

Uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku obvinený zdôvodnil v podstate tým, že v spise (na č. l. 970) absentujú potvrdenia o doručení uznesenia odvolacieho súdu procesným stranám, a to i napriek písomnému pokynu predsedu senátu odvolacieho súdu z 23. júla 2018. Nie je preto možné zistiť, kedy došlo k doručeniu predmetného uznesenia obvinenému alebo jeho vtedajšiemu obhajcovi. Uvedená okolnosť podľa mienky obvineného naplnia dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Pod ostatne označený dovolací dôvod obvinený podraduje aj to, že mu nebolo umožnené nahliadnuť do trestného spisu, hoci o to z výkonu väzby prvostupňový súd písomne požiadal dňa 30. mája 2018. Okresný súd na túto jeho žiadosť nijakým spôsobom nereagoval, pričom toto pochybenie nenapravil ani odvolací súd.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. obvinený odvodzuje z tej skutočnosti, že jemu uložený trest je s ohľadom na vek, kedy došlo k spáchaniu činu, vysoký, neprimeraný a navyše uložený v rozpore so zásadami ukladania trestov. Pri určovaní druhu a výmery trestu nebolo u obvineného prihliadnuté na spôsob spáchania činu, jeho následok, zavinenie, pohnútku, príťažujúce a poľahčujúce okolnosti, na osobu obvineného, jeho pomery či možnosť nápravy. Zohľadnené nebolo ani to, aby uložený trest mal čo najmenší dopad na rodinu obvineného - jeho maloletého syna, poškodenú a ostatné blízke osoby. Keďže obvinený urobil vyhlásenie o vine v zmysle § 257 písm. b) Tr. por., ktoré okresný súd prijal, je úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov potrebné považovať za neprimerane prísny. To platí aj pre zaradenie obvineného do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Záverom obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil rozsudkom, že uznesením krajského súdu bol porušený zákon v ustanovení § 319 Tr. por. a v konaní, ktoré mu predchádzalo v § 69 ods. 1 Tr. por., § 34 ods. 3, ods. 4, § 41 ods. 2 Tr. zák. v neprospech obvineného. Aby postupom podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu ako i rozsudok okresného súdu a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Negatívne stanovisko k dovolaniu obvineného zaujala prokurátorka Okresnej prokuratúry Topoľčany podaním, ktoré bolo doručené okresnému súdu 3. decembra 2019.

Dovolanie obvineného považuje prokurátorka za nedôvodné, nakoľko podľa jej názoru vo veci nedošlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu a ani uložený trest nevybočuje z rámca zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

Pokiaľ ide o prvý z uplatnených dovolacích dôvodov, k tomu prokurátorka podotkla, že ako obvinený, tak i jeho obhajca boli prítomní na verejnom zasadnutí konanom dňa 11. júna 2018, na ktorom bolo vyhlásené dovolaním napádané uznesenie krajského súdu. Zároveň ako vyplýva z obsahu trestného spisu, písomné vyhotovenie predmetného uznesenia bolo obvinenému doručené dňa 22. augusta 2018 (č. l. 1004) a jeho obhajcovi dňa 21. augusta 2018 (č. l. 998).

Súčasťou spisového materiálu je aj obvineného žiadosť z 15. mája 2018, doručená prvostupňovému súdu dňa 21. mája 2018, v ktorej okrem iného žiadal o nahliadnutie do spisového materiálu. Odpoveď na túto žiadosť bola z okresného spisu vypravená ešte toho istého dňa, t. j. 21. mája 2018 a obvinenému doručená nasledujúceho dňa. Z obsahu tejto odpovede pritom zreteľne vyplýva, že obvineného žiadosti nebolo možné vyhovieť, nakoľko spisový materiál sa v tom čase nachádzal na krajskom súde.

Na adresu dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. prokurátorka uviedla, že s poukazom na ustálené skutkové okolnosti, osobné pomery a možnosti nápravy obvineného, nie je možné

označiť jemu uložený trest za neprimerane prísny. Vzhľadom na splnenie zákonných podmienok v zmysle § 48 ods. 4 Tr. zák. treba za správny vyhodnotiť aj výrok, ktorým bol obvinený zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom strázenia.

V súlade s predloženou argumentáciou prokurátorka navrhla, aby najvyšší súd podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol dovolanie obvineného.

Najvyšší súd ako súd dovolací v intenciách ustanovenia § 378 Tr. por. predbežne preskúmal dovolanie obvineného, pričom zistil, že smeruje voči rozhodnutiu, ktoré je možné účinne napadnúť týmto mimoriadnym opravným prostriedkom [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h), § 566 ods. 3 Tr. por.], bolo podané v zákonom ustanovenej lehote a na zákonom určenom mieste [§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.], v celom rozsahu spĺňa požiadavky vymedzené v ustanovení § 373 ako aj obsahové náležitosti § 374 Tr. por. Pokiaľ však ide o podmienku vyjadrenú v § 372 ods. 1 Tr. por., táto je splnená len vo vzťahu k výroku o treste napadnutého rozsudku. Zároveň ale v časti námietok, obsahovo primkynajúcich sa k právoplatnému výroku o treste, ide o dovolanie, ktoré nenapĺňa žiaden z prípustných dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Tr. por.

Úvodom považuje najvyšší súd za vhodné pripomenúť, že dovolanie v zmysle § 368 a nasl. Tr. por. si nemožno zamieňať s odvolaním, a teda s tretím stupňom v rámci súdneho konania, ktorým sa možno za rovnakých podmienok účinne domáhať zmeny napádaného rozhodnutia. Dovolanie patrí k mimoriadnym opravným prostriedkom, čo znamená, že pri jeho uplatnení musí výrazne prevyšovať záujem na zákonnosti a spravodlivosti súdneho rozhodnutia nad jeho stabilitou. Tomu zodpovedá aj taxatívny výpočet dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1, ods. 3 Tr. por., ktorými sa možno domáhať zmeny právoplatného rozhodnutia, resp. aj jemu predchádzajúceho konania.

V kontexte uvedeného nemožno opomenúť ani právnu úpravu prieskumnej povinnosti dovolacieho súdu, pokiaľ ide o jeho viazanosť dôvodmi podaného dovolania v zmysle § 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por., ktorá sa netýka formálno-právneho uplatnenia niektorého (či viacerých) z dovolacích dôvodov upravených v § 371 ods. 1 až ods. 3 Tr. por., ale vecných chýb, ktoré dovolateľ vo svojom podaní namietol (pozri R 120/2012). V súlade s vyjadreným teda zodpovednosť za kvalitu podaného dovolania znáša výlučne dovolateľ, ktorý svojím podaním určuje mantinely prieskumnej povinnosti dovolacieho súdu. Najvyšší súd teda nebude preberať jeho vlastnú aktivitu a iniciatívne zisťovať ďalšie (v dovolaní neoznačené) chyby napadnutého rozhodnutia alebo aj jemu predchádzajúceho konania, ktoré by zodpovedali niektorému z prípustných dovolacích dôvodov.

Nadväzujúc na skôr predznamenané, pokiaľ ide o dovolacie námietky svojou podstatou atakujúce právoplatný výrok o vine, tým najvyšší súd pripísal nulovú relevanciu z titulu nesplnenia podmienky vyplývajúcej z § 372 ods. 1 veta prvá Tr. por., podľa ktorého oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté.

Z obsahu predĺženého spisového materiálu totiž jednoznačne vyplýva, že obvinený na hlavnom pojednávaní konanom dňa 14. februára 2018 urobil vyhlásenie o vine v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por., ktoré bolo prvostupňovým súdom podľa § 257 ods. 7, ods. 8 Tr. por. prijaté s tým, že dokazovanie v rozsahu priznanej viny sa nevykonaná a vykoná sa iba dokazovanie súvisiace s výrokom o treste, náhrade škody alebo ochrannom opatrení.

Najvyšší súd k tomu podotýka, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku, spôsobuje významné procesné následky, keďže v danom rozsahu ex lege vylučuje preskúmanie skutkového stavu konštatovaného výrokom obžaloby a obžalobou určenej právnej kvalifikácie. Obvinený, zastúpený obhajcom, bol okresným súdom v súlade s § 257 ods. 5 Tr. por. riadne poučený o tom, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., na ktoré je (v danom

prípade) podľa stabilnej judikatúry navyše oprávnený výlučne minister spravodlivosti.

Totíž ustanovenie § 257 ods. 5 Tr. por. nemožno vnímať izolovane, ale v súhrne s ďalšími ustanoveniami upravujúcimi postup v konaní o dovolaní, a to s § 369 ods. 1, ods. 2 Tr. por. a § 372 ods. 1 veta prvá Tr. por. Z praktického hľadiska to znamená, že proti výroku o vine rozsudku, ktorým došlo k prijatiu vyhlásenia obvineného o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por., môže podať dovolanie len minister spravodlivosti, keďže len ten je oprávnený podať dovolanie voči rozhodnutiam súdu prvého stupňa, proti ktorým to Trestný poriadok pripúšťa (k tomu pozri R 12/2017, resp. aj ZSP 60/2016).

Nakoľko výrok o vine v tomto prípade neprešiel vecným prieskumom odvolacieho súdu, obvineného to stavia do pozície maximálne podnecovateľa dovolania v zmysle § 369 ods. 1 Tr. por. - v uvedenej časti je oprávnený iniciovať dovolacie konanie formou podnetu adresovanému ministrovi spravodlivosti, nie je však oprávnený na podanie vlastného dovolania.

Najvyšší súd teda v tomto dovolacom konaní nemôže priznať žiaden právny význam tým námietkam, ktorými obvinený poukazuje na chýbajúce potvrdenia o doručení uznesenia odvolacieho súdu procesným stranám, alebo keď tvrdí, že sa prvostupňový súd nezaoberal jeho žiadosťou o nahliadnutie do trestného spisu.

Keďže sprítomnený nedostatok by nebolo možné napraviť ani po výzve podľa § 379 ods. 1 Tr. por., najvyššiemu súdu neostáva iné, než námietky obvineného týkajúce sa výroku o vine odmietnuť čisto z formálnych dôvodov podľa § 382 písm. d) Tr. por.

Záver dovolacieho súdu, týkajúci sa výroku o vine, nemožno vzťahovať na výrok o uloženom treste, pri ktorom je splnená podmienka využitia riadneho opravného prostriedku v zmysle § 372 ods. 1 Tr. por.

Na margo druhého z uplatnených dovolacích dôvodov preto najvyšší súd sprvoti pripomína, že podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach konštantne uvádza, že iné pochybenie, spočívajúce v nesprávnom vyhodnotení kritérií ustanovených v § 34 až § 39 Tr. zák., a v dôsledku toho uloženie neprímerane prísneho (alebo naopak mierneho) trestu, nie je možné prostredníctvom tohto dovolacieho dôvodu účinne vytýkať. Obvinený môže úspešne namietať len nezákonne uložený trest mimo hraníc trestnej sadzby alebo neprípustný trest, nie však voľnú úvahu súdu pri ukladaní trestu, pokiaľ bol uložený v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Povedané inými slovami, primeranosťou uloženej sankcie sa dovolací súd vecne nezaobera.

Keďže však obvinený svojou argumentáciou spochybňuje práve primeranosť jemu uloženého trestu vrátane zaradenia v rámci vonkajšej diferenciacie výkonu trestu odňatia slobody, dovolací súd ani tejto námietke nemohol priznať žiadnu relevanciu.

Sumarizujúc vyššie uvedené, najvyšší súd v rozsahu, v akom vykonal meritórne skúmanie predmetnej trestnej veci, nezistil opodstatnenosť obvineným uplatnených námietok z pohľadu relevantných dovolacích dôvodov, a preto na neverejnom zasadnutí, postupom podľa § 382 písm. c) Tr. por., odmietol jeho dovolanie ako očividne nedôvodné.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.